

הדחויים: צמיחתה של הפוליטיקה – לבן הארמי
 לעילוי נשמת דניאלי זוננפלד ע"ה

- הגדה של פסח -- צא ולמד מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו. שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ולבן בקש לעקור את הכל. שנאמר: "ארמי אובד אבי."
בראשית פרק כד 1. (כט) ולרבקה אח ושמו לבן וירץ לבן אל-האיש החוזה אל-העין: (ל) ויהי כראת את-הנזם ואת-הצמדים על-ידי אחתו וכשמעו את-דברי רבקה אחתו לאמר כה-דבר אלי האיש ויבא אל-האיש והנה עמד על-הגמלים על-העין: (לא) ויאמר בוא ברוך יקוק למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים: **2.** (נ) ויען לבן ובתואל ויאמרו מיקוק יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או-טוב: (נא) הנה-רבקה לפניה קח ולך ותהי אשה לבן-אדניך **פאשר דבר יקוק:**
בראשית פרק כד 3. (נה) ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך: (נו) ויאמר אלהם אל-תאחרו אתי ויקוק הצלים דרכי שלחוני ואלכה לאדני: (נד) ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את-פיה:
4. בראשית פרק כט-- (יג) ויהי כשמע לבן את-שמעו יעקב בן-אחיתו וירץ לקראתו ויחבק-לו וינשק-לו ויביאהו אל-ביתו ויספר ללבן את כל-הדברים האלה: (יד) ויאמר לו לבן אה עצמי ובשרי אתה וישב עמו חדש ימים: (טו) ויאמר לבן ליעקב הכי-אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי מה-משכרתך: (יח) ויאקב יעקב את-רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה: (יט) ויאמר לבן טוב תתי אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבה עמדי:
5. (כב) ויאסף לבן את-כל-אנשי המקום ויעש משתה:
5 א - פרקי דרבי אליעזר פרק טז-- רבי יוסי אומר מנין אנו למדין שבעת ימי המשתה, מיעקב אבינו, כשנשא את לאה עשה שבעת ימי המשתה, שנאמר [בראשית כט, כז] מלא שבוע זאת. ונאספו כל אנשי המקום לגמל חסד עם יעקב, שנאמר [שם כב] ויאסף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה
6. (כה) ויהי בבקר והנה-הוא לאה ויאמר אל-לבן מה-זאת עשית לי הלא ברחל עבדתני עמך ולמה רמיתני: (כו) ויאמר לבן לא-יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה:
7. מזרחי (רא"ם) במדבר פרק לו-- שדרך נשואי האחיות להנשא כסדר תולדותן, תחלה הבכירה ואחריה הצעירה, על הסדר, כדכתיב (בראשית כט, כו): "לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה"
8. פני יהושע קידושין דף נא עמוד ב - והלכתא דאין דרך לתת הצעירה לפני הבכירה,
9. בראשית פרק ל - (כה) ויהי כאשר ילדה רחל את-יוסף ויאמר יעקב אל-לבן שלחני ואלכה אל-מקומי ולא-רצי: (כז) ויאמר אליו לבן אם-גא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני יקוק בגללה: (כח) ויאמר נקבה שכרה עלי ואתנה:
10. בראשית פרק לא-- (א) וישמע את-דברי בני-לבן לאמר לקח יעקב את כל-אשר לאבינו ומאשר לאבינו עשה את כל-הפכד הזה: (ב) וירא יעקב את-פני לבן והנה איננו עמו כתמול שלשום:
10. (ג) אם-תענה את-בנתי ואם-תקח נשים על-בנתי אין איש עמנו ראה אלהים עד.....:
10 א - תלמוד בבלי מסכת כתובות דף מז עמוד ב -- עונתה - זו עונה האמורה בתורה, וכן הוא אומר: אם תענה את בנותי.
11. בראשית פרק לב (א) וישלם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך...:
12. דברים פרק כו (ה) וענית ואמרת לפני יקוק אלהיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי-שם לגוי גדול עצום ורב:
13. מדרש תנחומא עקב -- ואחר כך ביקש לבן להורגו, שנאמר ארמי אובד אבי
14. ויבא אלהים אל-לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך פו-תדבר עם-יעקב מטוב עד-רע: (כט) יש-לאל ידי לעשות עמכם רע ואלהי אביכם אמרו אלי לאמר השמר לך מדבר עם-יעקב מטוב עד-רע:

15. רשב"ם אבי אברהם ארמי היה, אובד וגולה מארץ ארם . כדכת לך לך מארצך, וכדכת

ויהי כאשר התעו אותי אלהים מבית אבי. לשון אובד ותועה

16. [רבינו] בחיי --- ויאמר: כאשר היה אבי בארם אובד היה, כלומר עני היה בלא ממון

17. בראשית פרק כד -- ויהי כראת את הנזם ואת הצמדים על ידי אחתו

18. בראשית פרק כט -- ויהי בערב ויקח את לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא אליה:

(כה) ויהי בבקר והנה הוא לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך

ולמה רמיתני:

19. בראשית פרק לאו) ואתנה ידענתן כי בקל-לחי עבדתי את-אביכן:

(ז) ואביכן התל בוי והחלף את-משכרתי עשרת מנים

(טו) הלא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם-אכול את-כספנו:

(טז) כי כל-העושר אשר הציל אלהים מאבינו לנו הוא ולבנינו

20. (לא) ויען יעקב ויאמר ללבן כי יראתי כי אמרתי פן-תגזל את-בנותי מעמי:

21. פרק כז(יב) אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קללה ולא ברכה:

22. (לה) ויאמר בא אחיר במרמה ויקח ברכתך:(לו) ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה

פעמים

23. בראשית פרק ל(לז) ויקח-לו יעקב מקל לבנה לח ולוז וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות מחשף הלבן אשר על-המקלות: (לט) ויחמו הצאן אל-המקלות ותלדן הצאן עקדים נקדים ..

24. בראשית פרק לא (יט) ולבן הלא לגזז את-צאנו ותגנב רחל את-התרפים אשר לאביה:

25. בראשית פרק לא(כ) ויגנב יעקב את-לב לבן הארמי על-בלי הגיד לו כי ברח הוא:

.....ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנב את-לבבי.....

26. צרור המור דברים פרשת כי תבא--- ואז וענית ואמרת. הנשמה משבחת ומשוררת

ואמרת חסדי המקום שעשה עמה והצילה מיד יצה"ר הנקרא לבן הארמי. לפי שהוא רמאי

ובעל תחבולות. וזהו ארמי אובד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט.

27. כלי יקר דברים פרק כו--- ואומר ארמי אובד אבי, לא הזכיר את לבן בשמו אלא לומר

שלפי שהיה מן ארם על כן נהג מנהג מקומו וממנו נמשכה מדה רעה זו האמורה בפסוק

וירשת וישבת בה לבקש ישיבה של שלוח בעולם הזה כדמסיק בבראשית רבה (לט ח) אמר

רבי לוי בשעה שהיה אברהם מהלך בארם נהרים ובארם נחור וראה בני אדם אוכלין ושותין

ופוחזים אמר הלואי לא יהי חלקי בארץ הזאת וכו, ולפי שמשם לקח יצחק את רבקה ויעקב

את נשיו משם למד יעקב לבקש ישיבה של שלוח בעולם הזה

28. תולדות יעקב יוסף דברים פרשת כי תבוא--- ארמי אובד אבי, שמפתה לאדם באומר

לשם שמים, וכל זה אינו כשיפשפש אדם את עצמו.

29. אור החיים דברים פרק כו--- ארמי אובד אבי ארמי זה יצה"ר שהוא רמאי גדול כאומר

(בראשית ג א) והנחש היה ערום, שמרמה הבריות לאבדם, והוא אומר אובד אבי

30. נועם אלימלך בראשית פרשת נח--- ארמי אובד אבי ארמי רמז להשפלות ופניות הבאות

לאדם בתוך אהבה הנתעורר בו להשם יתברך

31. של"ה מסכת פסחים מצה עשירה - דרוש ראשון רפט. תם, פירש רש"י בפרשת

תולדות (בראשית כה, כז), מי שאינו יודע לרמות נקרא תם. ויעקב שנקרא תם מעין שופריה

דאדם (בבא מציעא פד א). וכן אדם הראשון תם היה, קודם אכלו מעץ הדעת טוב ורע, הוא

אינו יודע לרמות, אדרבה רימו אותו, בסוד ארמי אבד אבי (דברים כו, ה), הוא הנחש

הערום, עד אשר גרם להפוך תם - למת,

32. פרוטאגורס הסופיסטים – "האדם הוא מידתם של כל הדברים". "לכל שאלה יש שני

צדדים". "ואשר לניהולן של העיר והמדינה, הוא חייב להיות מבוסס על צדק ומשפט ועל

שיקול דעת.

33. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קכג עמוד א - ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה

הוא וכי בן רבקה הוא, והלא בן אחות אביה הוא! אלא, אמר לה: מינסבת לי? אמרה ליה:

אין, מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה. אמר לה: מאי רמאותיה? אמרה ליה: אית לי

אחתא דקשישא מינאי, ולא מנסבא לי מקמה. אמר לה: אחיו אני ברמאות. [א"ל:] ומי

שרי להו לצדיקי לסגויי ברמאותא? אין, עם נבר תתבר ועם עקש תתפל